

კრებულთათვის სახლების აღწერება ყველგან მრევლთა-მიერ; 5, სამღვდელთობის თავდა-ზნაურთაგან ეძლეოდეს დრამა ისე, როგორც, გლეხთაგან; 6, სასულიერო სასწავლებლებში პირველსა და მეორე კლასში ყველა სავსეს სწავლება ქართულს ენაზედ რუსულთან ერთად; 7, დაარსება ტფილისში ქართველ-მგალობელთა მუდგინად გუნდისა ქალაქის აკადემიის ხარჯზედ; 8, სამაზრო სანთლის საწყობების გამგებელთათვის მეთვალყურის (კონტროლერს) დანიშვნა; 9, მაღალანდს და მწველთა მუდგინად მართლმადიდებელთა მოჯამაგირედ დაქირავება, და სხ. კრებამ დადგინა: 1, დევნილის სამღვდელთობის რუსულად ხშირად ქადაგება დღევანდელ სწავლება სამრევლოთა თავისუფალ დროს; 2, სამრევლო და წერა-კითხვის სწავლების საუკეთესო ინსტრუქციის დანიშვნა უარსკო; 3, მწველებელთა წინააღმდეგ მკაცრების დანიშვნა არა კრებამ გადამსაგონის; 4, ავადმჯობისთვის წმ. ნაწილების დაცვა-კრძალვა შესაძლებელია სწრაფად დასრულდეს; 5, ტფილისის სეპარატიონ დედათა სასწავლებელი გადკეთდეს ექვსკლასიანად; 6, მედავითნეთათვის სკოლა დაარსდეს მცხეთაში, სვეტიცხოვლის საკათალიკოზო ტაძრის ეკლესიაში; 7, სეპარატიონ სანთლის ქარხნის გამგებმა ჩამაგრდეს სიონის კანდელაკი, დეკანოზს გ. პეტრიაშვილს და მღ. მ. ტყემალაძეს; ზედამხედველთა თვალის აღჩრეულ კიშნა კენჭით თვალის მახრის ს. წინააღმდეგ მღვდელი ბლაღოჩინი ს. რციხიძე, ხოლო საქმის მწარმოებელი და მოახდინებელი სასინოდო კანტორის მონაზვრედ სასინოდო კანტორის მონაზვრედ გ. ბერძენიძეს; 8, ყველა სამღვდელთობის დაარსდეს სასინოდოში სასწრაფო რეკტორის მიერ წარმოადგენილ საგნებზედ; 9, აწინააღმდეგის კრებების გადაკეთება უარსკო კრებამ უფულობისა გამო; 2, სემინარიის

გვერდით მდებარე სახაზინო შენობების შესაშენად კრებამ ანჯარბინა, ექსარხისის რევისიონერ, იდრისის შედგენა კავკასიის მთავარ-მარხობებთან, აღრესის შედგენა მინდო: სემინარიის რეკტორს, და დეკანოზებს—დამაშობეს და იურიცკის, რომელთაც მეორე დღეც, 13 ოქტომბერს, წარმოადგინეს კიდეც იდრისი და კრებამ ხელი მოაწერა. უკეთეს ეს შენობები არ დაგვიმოხდა, უწინდეს სინოდის ვესეს ხით 600 ათასი მანათი და დიდუბეში ავაშენოთ სემინარიისათვის ახალი შენობა. ამ უქანსაწინააღმდეგ (სესხზედ) ვეხარებომა უფრო ბრძანა—არ მოხერხდება.

(შემდეგი იქნება)

ქ რ ა მ ს კ მ ე ნ ე ს ი ა

სიღნაღი, 10 ოქტომბერი. არ იქნა, არა ემშვიდრა ჩვენს უბედურ გლეხობას: შარშან იყო და მოუსვენლობა დადამოა და ტყევი გაძარცვ; არც წელს იყო მოსავალი, სწორედ მოგახსენოთ, საქუბრე; მეგრე ეს მოსავალი უკვე შემოეხარჯა გლეხკაცობის წინააღმდეგ, რომ შარშანდელი ვეკრებებისათვის როგორმე თავი დავიწვია. ასე, რომ წელს მომეტებულს ნაწილს გლეხობას სათესელ პური არა აქვს საშუაოდ და ამის გამო აღრესისკენ დაშვებული ველებიანი მიხედვით, ანუ წინამხრის ბოლოები სინდორზედ მეთი მიუხერხავი დარბა, ფეტვი სრულიად არ მოვიდა გავლევებისა გამო; სინიდი მოვიდა მეტრად. პური კიდევ უფრო ნაკლები; დიდური ნახანს ბევრად ხუთი ლიტრა (ფული ნახევარი) არ გამოვიდა. ღვინის მოსავალიც მეტად ირკვევა იყო: ზოგს სრულ არ მოუვიდა-რა, ზოგს შარშანდელი მოსავლის ნახევარი მოუვიდა და ზოგს შარშანდელზედ მეტი. მაგრამ განა მოსავალი ეთქმის ღვინის ბრამაქანობის ამ დროში? სიღნაღელი სამი სომეხი, როგორც უნდათ, ისე ათამაშებენ ღვინის მახანდას, რა

ფასადაც უნდათ, ვაკეთებენ. დღონის მომყვანს თვით უზის მშობრის მუცლით მოყვანილი ღვინო საზაზნე ვეცხრა თუმანი, მეტრად წარმოადგინეს ზატორანზედ. მეგრე შარშანდელს გამკვეთილეს რა რაგ უწყობს ხელსა გლეხობის გაქრება. ფოსტის ფული, ნადღის ფული, მწერლის ჯამაგირი, ჩაფრის ჯამაგირი, გზირი, დალაქი, მღვდელი, დაკავანი—ყველა მოსაშორებელი ჰქვამს და ეძინად გლეხობას. რა ჰქვამს ამ გაქრებებაში, რომ პირველადვე კარხედ მომდგარ ევაქრს რა მიჰყიდას, თუცა ჩირის ფასად, თვისი წლიური ნაწილი ნაწილი? სად არის ზურეჯი, რომ ესრეთი გაქრებება ცოტათი მიიწე შეუხსებულეს ხალხს? სრულიად არასად. ნუ დავიფიქსებ, რომ შიგადა შიგა, თვლილიმ დაწვეული დედოფლის წყარამდე, სოფლები დასტყვევდა და მოსავალი ერთითად შეამცირა და გლეხობას ცოცხლებელ წყლი დაუსხა. მეგრე ეს ამოღენა უბედურ-მთვალევი ხალხი (გვაქრა და მოხელენი) რომ ამის გლეხობის დროს არა და შეეცქერა? მეწერილმანე სომეხები რომ მოადგებან სოფლებს და თითო ლიტრით ნიათს უღვევენ გლეხის უმიხილად უბარაქო დროელათა?

სად არის საზოგადო მათხიბი? თავნი თურემ ვარედ გამოფრთხული საჩრის ს. შოგენულად, შიგ რომ აღირა არის-რა. მეგრე როგორის სასტრუქობის გარკვევა ფოსტის ფული, ნადღი და სხ. გარდასახად და! ჰათამი, ინდაური საღადა? უსაქეკობისაგან კვერცხის შოგენ არ არის სოფლად. მუშა, ანუ მოკალი საქარეული ძალიან შეეცქერა: ჯერ შარშანდელმა ნაკლებობამ შეიჭრა და მეგრე სხვა და სხვა სატყვიანად დათრქულმა. ასე განსწავრა, საქონლის საზრდო-კი არ არის სამყაფი. იანვარს ქეთი, თუ იშოვი, ვალით უნდა გემოიკვებოს გლეხობა. ერთმა მჭედმეულმა ვაჭარმა სამი დღის მუშა იყიდა და მუშეული გლეხისაგან, მეგრე იციო როგორ? ორ კოდ ჰურად და სამ

კოდ სინიდად. ასე და ამ გვარად გლეხობას ყოველივე აკლია ამ ემად.

ნარკვევი

(ფრანგულ-გაზეთებიდან)

„Journal des Debats“-ი სწერს რუსეთ-საფრანგეთის დღესასწაულზედ ხალხის აღტაცების შესახებ: რა თქმა უნდა, განიხილოთ პოლიტიკური გრანდის გამოხატვა სასამართლო, მაგრამ არა ნაკლებ სასამართლო დაუკვერზედ აღტაცების გრანდის გამოხატვა. განუხად გვიჩვენებს დეფიკეტი და დარბა-ისლუარად გამოხატოთ ჩვენი გრანდმა, მაგათ გულს-კი უფრო შეუძლებელია, მოუხერხებელი გრანდის გამოხატვა ესამონებება. აუღაგებო აღტაცება ისე მშვენიერია, რომ აღმანი უნებურად ახატებს ხალხს, თუ ეს გრანდმა დაბრახილვად და თუ გენებო წყინობად არ გამოიხატა. აღტაცება ხალხისა ისე სასამართლო საზნახევი, როგორც თით ბუნება. ეს აღტაცება სწორად მთი არის სასამართლო, რომ დაუფიქრებლად და უნებურად გამოიხატება. მით არის სასამართლო, რომ თითქმის ვანთიხულებლად ციციხის-კის-მიერ მოხვეულ ბარკილადან, ეს აღტაცება იმის მიხედვით, რომ ათი-ათასი კაცი უნდადგეს ხალხისა გამოხატვას, ერთად და იმავე წამს ყველა ერთგვარად ჰვიქრობს, ყველას ერთგვარად უფერეს გული. აღტაცებულ ხალხის გრანდმა სწორედ რომ უღადავი გრანდობა. ხალხმა მართალია არ იციო პოლიტიკის ხრიკები, მაგრამ სად განიხან-სი არ არის მოხლებული.

რუსეთი

საერო განათლების სამინისტრომ შეიმუშავა პროექტი საშუალო და

საერო განათლების სამინისტრომ შეიმუშავა პროექტი საშუალო და უფროსი ქმისგან ისწავლაო. ესლა-კი არა ის მოვიტოვებო: თამარ მეფის ქმისი სულხორდიდან იყო, იქ ცხოვრებდნენ დრევილიანები, რომელნიც ძირუფლად განსხვავდებოდნენ სვერიაწისაგან და დღეს აღრეს არიან. რა ენაზედ დალაპარაკებდნენ დრევილიანები, რომელთა მოდგმისა იყო თამარ მეფის ქმისი, მეტყინებამ ამ რეის, ხოლო ცნობილია, რომ სვერიაწიებთან წარმოდა რუსული ენაო (აკვლია* № 40, გვ. 9—10). თუ თამარ მეფის ქმისი დრევილიანთა მოდგმისა იყო, თუ იგი მოდგმა აღარ არსებობს და მეტყინებამაც არ იცის, რა ენაზედ დალაპარაკებდნენ დრევილიანები, მაშინ წყნობდნენ საიდან და როგორ ვაგო, რომ თამარ მეფემ თავის დრევილიანულ ქმისაგან ისწავლა რუსული და ლაშქარი მოდგმა ამ მოხელეს ეცხრა გ. წყნეთელი-კი თავის ბრძანით თვით სხვებს ახვეცეს!..

გვრედ წოდებული ქორიკოზობის განმარტებაც მენის ისტორიკოს-ფილოლოგი უმეცრებას იჩინეს იმის ჰგონი, რომ ქორიკოზი და ქორიკოზობა ერთი და იგივე მოხელე იყო და ამ მოხელეს ეცხრა საერო და სასულიერო უფლება. ეს არა მითხებ მეტყინი მოპირებულს არს ამყარებს ვითომდა „ისტორიული

უმადლის სასწავლებლებში ღარიბ მოწვეთა დამხმარებელ საზოგადოების წესდებისა. ამ პროექტით ღარიბ მოწვეთ მართკ სალიოსა, წიგნებისა და ტანთ-საქმლის ფული-კი არ მიეცებოთ, არამედ საზოგადოება იზრუნეს მათის სწავლის ფულის გაღებასა და სხვაგვარად სასულიერო ჯამაგირსა და სხვა. პროექტის შემუშავებაში მონაწილეობას იღებდნენ წარმომადგენელი უწმ. სინოდისა და სხვა-და-სხვა უწყებათა. ასე რომ წესდება საზოგადოებისა გამოდგება ყოველ გვარ სასწავლებლებისთვის.

გაზეთებში არა ერთხელ დაბეჭდილია, რა სიღარბებში და გაქირებებაში არიან რუსეთში სოფლის მასწავლებლები, მაგრამ მწელოდ წარბიდგენდა კაცი ისეთს გაქირებებს სოფლის მასწავლებლისს, როგორც აწერილია გაზეთ „СВЕТУ“-ში. ერთადერთი სოფლის მასწავლებლებს ქალისთვის მიუხედავად ამ ჯამაგირის სიმცირისა, ერთხელ მაინც 22 1/2 თვის ფული უფლად ამ მასწავლებელ ქალისს, რადგანაც სამის წლის განმავლობაში ჯამაგირს სრულიად არ აძლევდა. ი როგორა აქვს აწერილი ეს ამავი ზ მოხსენებულ კორესპონდენტს:

ამს წინად სოფელ პრეზნის მასწავლებელი ქალი გ. დობრონრაგოვის ასული ვადიკევის მასწავლებლად სოფ. კიროლიკაში. ანგარიშს ესასწავლებლის დროს აღმოჩნდა, რომ ერთხელ ამ მასწავლებლის ქალისა 22 1/2 თვის ჯამაგირი 225 მანათი მძარბებოდა. დობრონრაგოვის ასული ამ სოფელში სამ წელიწადს იყო მასწავლებლად და თთვემი 10 მანეთი ეძლეოდა ჯამაგირი, ამ ძლიერ ჯამაგირსაც სრულიად არ აძლევდნენ და სულ მისცეს 135 მან. ე. ი. წელიწადში 45 მანათი, ანუ თთვემი 4 მანათი. დაუბეჭთა ამის, რომ დობრონრაგოვის ასულს არც კედებოდა ჰყოლია და არც ნათესავები, რომ გინმე დაძმარებოდა. როცა ამ მასწავლებელილოლოგიურს გამოკვლევებზე, თუცა კორიკოზობა შეადგენდა პოლიტიკურს დაწესებულებას და მასსადამე განიმარტოს და გამოიკვცეს ამ დაწესებულების მნიშვნელობა. ქორიკოზობა არსებობდა მართკ კახეთში მეგრე საუკუნედან მეთერთმეტე საუკუნემდე, როცა ბაგრატ მეორემ მოსკოპის თავისებური ადგილობრივი განგებოა *). სამა სულხან-ორბელიანის განმარტებით, ქორიკოზი იყო მეფის მონაცვლე, რომელმაც ვერ იკადრის მეგრედ სახელის დებოა. მართკოც ასეა. იმ დროს, როცა ქორიკოზობა დაარსდა, საქართველოს პოლიტიკური ერთობა და მეფობრივი მმართველობა მოსპობილი იყო. არაბთა ბატონობამ შეშუსრა საქართველოს სახელმწიფო წეს-წყობილებად და ნაცვლად მეფისა განად ადგილობრივი განგებოა, —მმფლობა ტაოს-სლარჯეთში, მოაჯარ-ერსთათობა ქართლში, კანაკაზობა კახეთში. ქორიკოზობა ნიშნავდა მეფის მოადგილეობას, ქორიკოზი იყო „Sui-veillant d'une contrée“, რომელსაც საეკლესიო უფლება არა ჰქონდა მიანიჭებულია *).

თქმის ათას-რგავის წელი გავიდა და ამ ხალხზე არავითარი ისტორიული ცნობა თამარის დრომდე აღარ მოიძებნებოდა... მეტყინ ისტორიული ხალხი გადიკვალა და მათ შორის აფსანდოვ... ამ ხალხის სასწავლებელი ათას წლის წინად გაქრა, ვინდუ მტკიანეც უცხოვრებდა... (აკვლია* № 38, გვ. 10). თქვეიც რომ ჰხედდეთ, რომ საცოდავ აფსანდოს ჰორიკანა მეტყინის საფლავში მარხავს და ანდერძს უტებს. მაგრამ ამა აიღეთ მეტყინი ისტორიკოსნი. პლინი და არაინი, პირველსა და მეორე საუკუნეში ქრისტეს შემდეგ, ვრცელს ცნობებს გადმოგვცემენ აფსანდოს ერზე, მოგვიტოვებენ აფსანდოვზე, რომელნიც იგივე აფსანდოვს ეყრდნენ და ლაზების მეზობლად ცხოვრობდნენ *). ბროსეს აზრით, აფსანდო და აფსანდო ერთი და იგივენი არიან, მათ შორის სრული მსგავსება *). სტეფანე ბიზანტიელი მეხუთე საუკუნეში *), პროკოპიოსა და სხ. შემდეგ საუკუნეებში

*) Ibid. 103, 104, 147. 150.—1.
*) H. de la G. I. 432 n. 1. თუქმე გ. წყნეთელს ქართული მეტყინი არა-ფრად მიჩნია, მაგრამ ჩვენ მანაც დ. ბაკრაძის თხზულებას დაფუძნებულთ, ისტორია საქართველოსი გვ. 271.
*) Гант, 1 ч. стр. 201.

*) H. de la G. I. p. 432. n. 1.
*) ქ.-ჯან, გვ. 341. Баратов, Истор. Гр. ქს V стр. 99.

*) H. de la G. I. p. 432. n. 1.
*) ქ.-ჯან, გვ. 341. Баратов, Истор. Гр. ქს V стр. 99.

*) H. de la G. I. p. 432. n. 1.
*) ქ.-ჯან, გვ. 341. Баратов, Истор. Гр. ქს V стр. 99.

*) ბაკრაძის ისტორია საქართველოსი, გვ. 278.
*) Brosset. Collection d'hist. armén. t. I, p. 611—12.

ბელს ქალს გამოუცხადეს მეორე სო-
ფილი უნდა წახვიდეს მასწავლებლად,
არ იცოდა რა ექნა, გზის ფუ-
ლი სიღარიბე და ტირილით
წინაშე მამასახლისი, მიმუხრე რა-
მეო. მასწავლებელმა როგორც ექნა,
25 მანათი შეუგრიდა. როდის მის-
ცემს ერთამ ამ მასწავლებელ ქალს,
მწერა ოფილი მინაგარის ფულსა,
არაფერ უწყის.

სოფ. მარკოვსკი კიდევ ერთი მ-
სწავლებელია, გვარად დემენტევი-
დემენტევის ცოლი ჰყავს და ორი
შვილი. ამ მასწავლებელს ერთმა
ბილი ხანა ჯამაგირს არ აძლევს და
თუ აქნა ცოლ-შვილი შინაშილით
არ ამოწყვეტა, მხოლოდ მამასახ-
ლისის წყალობით, რომელიც ჯამა-
გირში მელაქმნებს სანაოვებს არი-
მებს მასწავლებლისთვის და კიდევ
იხიტირ, რომ დემენტევის წიგნების
კაზმა სკოლაში და ამით ორიოდე
გრაფს მოულოდნელად, ამ კიდევ სოფ-
ელეებს მოშლილ გარემონებს უკო-
წყობებს.

უცხოეთი

საზრუნავი. მკა-მაჰონის დას-
ფლავება დიდს ამბით მოხდა. დას-
ფლავებამ აუარბელი ხალხი დაეს-
წირა. გამოვლენილი იყო გრიგო-
ნები გერმანიის იმპერატორისა და
იტალიის მეფისაგან. დაესწრნენ აგრ-
დევ გერმანიის, ინგლისისა და იტა-
ლიის ელჩი. თუმცა ეს ამბავი არა-
ფრად მოეწონათ ფრანგებს, მაგრამ
უსიამოვნება არა მომხდარა.

ინგლისი. 5 ოქტომბერს ინგლი-
სის შინაგან მინისტრმა ასკიტმა სი-
ტყვა წარმოსთქვა გლასგოვში გლად-
სტონის მომხრეთა მიტინგზე და
სხვათა შორის სთქვა: მთავრობას
სრულებითაც არა აქვს დაკარგული
იმედი, რომ ირლანდიის ბილი
მიღებულ იქნება პარლამენტის მიერ.

თუმცა პოლიტიკური ისტორია
ამას ამტკიცებს, მაგრამ ავტორი მინი-
სტრის ან იმის და და ვრცლად მო-
გვიხირობს, ეპისკოპოსებსა და ქო-
რეპისკოპოსებს საერო უფლებაც უყე-
რათ და სასულიეროცა. აქედან
კიდევ ის დასკვნა გამოჰყავს, რომ კა-
ნონური ვერც იყო და, სხვათა შო-
რის, მაგალითად წინაშეს უყენებს.
მაგრამ საქმე ისაა, რომ კანონის ქო-
რიკოზი არც ეპისკოპოსი ყოფილა
და არც ქორეპისკოპოსი და, სხვა-
სულხან-არბულიანის თქმისა არ იყოს,
ეფემერალსა მწერალის ქართლის ცხო-
ვრებაში ქორეპისკოპოსი ქარაგმით ქო-
რეპისკოპოსი ჰქონებოდა...

მინე გ. წერეთელი ამ უწყებებს
ბევრს სხვა უმეტესობაც უმატებს.
ჯერ ერთი, ის ამბობს, წინარეობ ცხო-
ვრობდნენ იქ, სადაც ესა და ფა-
სუბილი მწერალის ქართლის ცხო-
ვრებაში ქორეპისკოპოსი ქარაგმით ქო-
რეპისკოპოსი ჰქონებოდა...
მინე გ. წერეთელი ამ უწყებებს
ბევრს სხვა უმეტესობაც უმატებს.
ჯერ ერთი, ის ამბობს, წინარეობ ცხო-
ვრობდნენ იქ, სადაც ესა და ფა-
სუბილი მწერალის ქართლის ცხო-
ვრებაში ქორეპისკოპოსი ქარაგმით ქო-
რეპისკოპოსი ჰქონებოდა...

ამ ერთის წლის განმავლობაში ბილ-
ლის საქმე ისე კარგად წავიდა, რომ
ერთს წინ დიდი დალატი იქნებოდა
იმ პირობათა აუტორულულობა, რომ-
ელიც მთავრობამ მისცა ერთსა. ხო-
ლო ვინც ამბობს, გლადსტონმა პი-
რობა მოგვცა, საზოგადოებათა პა-
რლამენტი მოივალ სესიაშივე ხელ მეთ-
რედ წარუდგენდნენ განსახლებულ ირ-
ლანდიის ბილსა, — ძლიერა სცე-
და. მთავრობას ასეთი პირობა არ
მიუცია ერთსთვის. მთავრობა, მარ-
თალია, დაჰპირდა ერს ირლანდიის
ბილსისთვის ზრუნვას, მაგრამ დაწერი-
ლუბული პირობებიც არ მიუცია,
როგორც და როდის განახორციელდეს
ამ ბილსსა. მთავრობას ამ ემად
ირლანდიის ბილსის გარდა სხვაც
ბევრი საქმე აქვს. სხვათა შორის
მთავრობას სურს პარლამენტს და-
მტკიცების ორი კანონ-პროექტი.
ერთი მათგანი შეეხება ამომრჩეველ-
თა სიების შეცვლას, ხოლო მეორე
კანონ-პროექტი შეეხება წესებს, რომ-
ლებსი ძალიანაც საქმის მწარმო-
ებლის ვალდებულება არიან პასუხი
აგონ, თუ მათ საქმეზედ მუშა კაცი
დაშვდა. იმედი მაქვს, — ასე გათავა
სიტყვა ასკიტმა, — რომ ირლანდიის
ერთ ხელს შეუწყობს მთავრობას და
დაესწარება ამ კანონ-პროექტების
მიღებაში, მით უფრო, რომ მთავ-
რობა ასე ბევრს სცდილობს ირლან-
დიის ბილსის განხორციელებს-
თვის. ასკიტის სიტყვა ხანგრძლივის
ტაშის ცემით მოისმინეს და კრებამ
ერთხელ ვადაწყვიტა, მთავრობის
პოლიტიკას მივეზრათო.

გერმანია. რუსეთსა და გერმანიის
შორის ხელშეკრულების გამო ლა-
პარაკი დიდს საიდუმლოებით არის
მოკლული. გერმანია ამ მოლაპარაკე-
ბის შესახებ გადაჭრის ვერაფერს
ბეჭდენ, რადგანაც ნამდვილი
არა იციან-რა და ამიტომ მხოლოდ
თავიანთ მოსახრებით იქცევენ თავს.
ერთი გერმანული გაზეთი ამბობს
მაგალითად: რუსები გერმანულს
მიიპაიზნებენ, რომ ნემანა და

რენტია) ცხოვრობენ!.. მეორედ,
იგივე ისტორიკოს-ფილოლოგი ამ-
ბობს, ქორეპისკოპოსის ანუ ქორეპის-
კოპოსის „სახელწოდება მეთაფ
მეთერთმეტე საუკუნეში შემოიღლიათ
კახეთის მოსახრებით იქცევენ თავს.
ერთი გერმანული გაზეთი ამბობს
მაგალითად: რუსები გერმანულს
მიიპაიზნებენ, რომ ნემანა და
რენტია) ცხოვრობენ!.. მეორედ,
იგივე ისტორიკოს-ფილოლოგი ამ-
ბობს, ქორეპისკოპოსის ანუ ქორეპის-
კოპოსის „სახელწოდება მეთაფ
მეთერთმეტე საუკუნეში შემოიღლიათ
კახეთის მოსახრებით იქცევენ თავს.

გ. წერეთელს მოჰყავს არაბთა
ისტორიკოსის მასსულის ცნობა წა-
ნარებზე. მასსული ამბობს, წინარის
ქვეყნის მეფის სახელწოდება კუეს-
ტუს — ქორეპისკოპოსია. ქართველი
ისტორიკოსი წყალ-წალღისკავით
ჩასქილება ამ სახელ-წოდებას და
გაიძახებს: — მასსული ამტკიცებს, რომ
წინარის მეფე იწოდებოდა ქორე-
პისკოპოსად ანუ ქორეპისკოპოსად; მა-
შასადაც, ეს ორი სიტყვა ერთი და
იგივე მნიშვნელობით უნდა ყოფი-

ვინდაც შუა არსს გაეცყვანთ და
ამ არხით 40 მილიონ საქონელს
გერმანიის ნავთ-სადგურების მაგერ
რუსეთის ნავთ-სადგურებში გაგზავ-
ნილი. გარდა ამისა, რუსები ვითომ
იმით აზინებენ გერმანელს, ჰყავს ნა-
კლებად დაფრთხილ და გერმანია რუ-
სეთიდან ევლარ გაიჭრისა.

ახსტრია. ტაფეს ახალმა საარქ-
ვანო პროექტმა ალაპარაკა ავსტრი-
უნგრეთის უფროს-გაზეთები. სცდი-
ლობენ წინადაც გამოიანგარიშონ
რამდენი ამომრჩეველი იქნება ამ სა-
ხელმწიფოებზე და რამდენმა იცის იქ
უმოქმედობა.

1890—1891 წელს 3,383,627
მამა-კაცში, 21-დან 40 წლამდე,
წერა-კითხვა სკოლანია 2,362,300
კაცს და იმავე დროს 3,000,000
მამა-კაცში, რომელნიც 40 წლისა-
ზედ ხნიერი ყოფილან, მხოლოდ
900,000 კაცს სკოლანი წერა-კი-
თხვა. ეს ცნობანი ამტკიცებენ, რომ
სახალხო სკოლებს ტყუილად იწ-
უმოქმედობა. 1869 წლამდე, ვი-
დრე გლენთა ბავშვთათვის საავლდე-
ბული არ იყო სკოლაში სიარული,
მხოლოდ 31% სკოლანი წერა-კი-
თხვა 40 წლებზედ უხნიერეს მამა-
კაცთაგან. რაც შეეხება საარჩევანო
უფლებას, სწავლა-განათლებლად-
წერა-კითხვას, დღემდე ავსტრი-უნ-
გრეთში მხოლოდ 1,700,000 ამომ-
რჩეველი იყო. ე. ი. 15% ამ სა-
ხელმწიფოებს ჰქმნებოდა მამა-კაცთა
ახალ-პროექტით-იქ 4,500,000 ამომ-
რჩეველზედ აკლები არ იქნება,
რაც შეადგენ 35-ს 100 მამა-კა-
ცზედ.

ოტომანული ცნობა ხოლმის შესახებ

ოქტომბრის 15-ს მიხედვის სა-
იდუმლოდ რუსეთიდან მიიყვანა
ერთი ხოლმითი ავადმყოფი, რომე-
ლიც იმავე დღეს გარდაიცვალა.
გუშინ ტფილისში მარტო ერთი
ხოლმითი ავადმყოფი დარჩა.

ლიყო“ (ყვლი № 39, გვ. 11),
მაგრამ, ჩვენის შიშაურის მეცნიერის
სავალაოდ, ეგრე როდი ყოფილა.
ბროსეს პირდაპირ ამბობს, მე არა
მეგჯრა, რომ წინარების მთავარი სა-
სულიერო მარა იყო. ხოლო სენ-
მარტენი დასძინს, წინარების მთავა-
რი საერო კაცი იყო, თუმცა სახელ-
წოდება-იკი საეკლესიო ქორეპოსი¹³⁾.

როგორც ვუხვებეთ, ქორეპოსი
მა პოლიტიკურს საერო დაწესებუ-
ლებას შეადგენდა. ჩვენის ისტორიკოს-
ფილოლოგიც ამ დაწესებულებას
საეკლესიო ისტორიაში ეძებს, ამბობს
რომ „ეპისკოპოსი პირველ საუკუნე-
ებში სასულიერო და სამოქალა-
ქო მეთეფ იყო, უზუნაესი მთავრო-
ბა“ (ყვლი № 38, გვ. 10) და
შედეგ დაიდგინა თანამეფე-ქორ-
ეპისკოპოსი ანუ ქორეპოსი, რომ-
ელიც ეგრეთვე განაგებდა საერო
და სამოქალაქო საქმეებსა (ყვ-
ლი, № 40, გვ. 8 და სხ.). გამო-
დის, რომ თითოეული ეპისკოპოსი
რომის პაფია პაფი იყო და ქორე-
პოსი კიდევ რომის საეკლესიო სამე-
ფოს მთავარი...

მაგრამ ნამდვილად ასე როდი ყო-
ფილა. ქრისტენობრივმა მოძღ-
ვრებამ წინადაც აღიარა, საერო და

ქუთაისის გუბერნიას
ქუთაისში ოქტომბრის 3-ს იყო 1
ხოლმითი ავადმყოფი, ერთის კვირის
განმავლობაში ხოლმითი ავად გახდა
3 კაცი, გარდაიცვალა 3 და 12-ს
ოქტომბრის დღით დარჩა 1.
შორაშნის შიშაურში ოქტომბრის
3-ს იყო 5 ხოლმითი ავადმყოფი,
ერთის კვირის განმავლობაში 1 მო-
რჩა და 2 გარდაიცვალა. ოქტომბრის
12-ს დარჩა 2 ავადმყოფი.

მინის სახეობა

ამერიკაში მინით დიწყებს სახე-
ობის შენება. ჩიკაგოში მთელი უბანი
მინით გაუშენებიათ; იქ სდგას 17
უზარ-მაზარი მინის სახლი, მშენიე-
რად მოწყობილი. მინის ავტრისავით
აყვებენ, იმის მოყვანილობისა და
თურმე ავტრზედ იფუნდა ჯდება. სიმ-
სუბუქისთვის მინის ავტრს შუაგული
ცალკერი აქვს. ხოლო გვერდები ისე
მაგარია, რომ ყოველნარი სიმძიფი
იახანს ექსპერტებს შეუმოწმებიათ,
რომ მინის ავტრი არა ფუჭდება,
არა როგორ შეიძლება გათორო, ამრ-
ვერც წყალი და ვერც ცეცხლი ვე-
რც დაკლებს, ერთის სიტყვით სა-
მუდამოდ გასძლებს. ამასთანავე მი-
ნის მრავალნარი ფერად ჰლებენ და
ამით აშენებულ სახლებს მშენიერი
შეხედულობა აქვს. იმედი, რომ ამე-
რიკაში ამას შემდეგ მინის ავტრი
თანდათან გავრცელდება და მალე
არა შენობა აღარ აიგება სხვა ავტ-
რიით.

მინის რელსებსაც-ი აყვებენ ამე-
რიკაში.

ქალაქსაც ფართო ადგილი დე-
თმო შენობის აგებაში. ქალაქს
სხვა-და-სხვა ნაირად ხმარობენ ამერი-
კელები. აყვებენ საეკლესიო, ფეხ-
საცმელს, კასრებს, მრავალნარი ქუ-
რებს, ვაგონის ბორბლებს, რელ-
სებს, შალსებს და სხვა. ამერიკელე-
ბი სცდილობენ თავი და ზარბაზ-
ნიც გააკეთონ ქალაქსა. შენო-
ბებისთვისაც კარგი ყოფილა ქლა-
ლი. ქ. ბრესლაელში ამას წინად

სასულიერო გამგეობა განიჩვენა,
ეკლესიისა და სახელმწიფო ორს სხვა
და-სხვა დაწესებულებას შეადგენენ
და თითოეულს თვისი საგანი და და-
წინაშეობა აქვს. მართალია, წმ.
მამანი ასწავლიდნენ — ეკლესია მ-
ლო სდგას სახელმწიფოზე და მე-
ტრეც, როგორც სული. მაგალითი
ხორცზე, მაგრამ საერო გამგეობა
მინც განსუკურთხებულ და დამოუკი-
დებულ დაწესებულებად მიანდა¹⁴⁾.

ამ მიმართულებას მისდევდა აღმოსა-
ვლეთის მართლ-მადიდებლობა, ამ
გზას ადგა საქართველო და მისი პო-
ლიტიკური წეს-წყობილება. მხოლოდ
დასავლეთ-ევროპაში, საშუალო საუ-
კუნეების დროს, მოისპოა ზეგარბი
ეკლესიისა და სახელმწიფოს შორის.
რომის პაპი ხელზე დასივია მოძღ-
ვრება ეკლესიის უპირატესობისა და
საერო, სამეფო უფლებს მიითვისა.
მაგრამ ვინ არ იცის, რომ აღმოსა-
ვლეთის ეკლესია ყოველთვის ამ მო-
ღონის წინააღმდეგი იყო. აქ აღ-
მოსავლეთში, ერთის მხრით საერო
უფლებამ, სახელმწიფომ დასლია კი-
დეც ეკლესია და სასულიერო წო-
ლება¹⁵⁾ და რადგანც პირველად

ქალაქისაგან ერთი ქარხნის ბუხარი
ავდეს, რომელსაც 71/2 სიმაღლე
აქვს. ამავე მასალით ააგებენ ჩიკაგო-
ში სამართლის სასახლის გუმბათს.
სასტრონომია ოპერატორის გუ-
მასოსაც გინჩენში ქალაქისაგან გა-
კეთებენ. ქალაქი შეიძლება რინა-
საეთი გამაგრდეს, ანუ საილით ძვალს
დამეგზავსონ და სხვა და სხვა ნივთები
გაყვადეს. წყალი ევრას დაკლებს,
სინესტეს არ შეისვამს, თუ სითო-
სიცივისაგან ორნავ გაფართობდება
და მოაკუმშება, მინც არ დასცდება
და არ გაბუღდება. ცეცხლი არ
მოვიდებინა. ამასთანავე ქალაქი
მსუბუქია. ამ თვისებითა წყალობით
ქალაქი მრავალნარიად გამოდგება
შენობებისათვის.

გაეროსადმი ცნობანი

როგორ შეეკრება სისხლე აბ-
რეშუმის ჭიის თესლს? ესაც აბრე-
შუმის ჭიას განეხი უნდა, საჭიროა წი-
ნავე დაწესებულს, რომ თესლა სავად,
თორემ შეიძლება შრომამ ტყუილად წა-
სრას.

ამ როგორ შეიძლება გათორო, ამრ-
ვერც წყალი და ვერც ცეცხლი ვე-
რც დაკლებს, ერთის სიტყვით სა-
მუდამოდ გასძლებს. ამასთანავე მი-
ნის მრავალნარი ფერად ჰლებენ და
ამით აშენებულ სახლებს მშენიერი
შეხედულობა აქვს. იმედი, რომ ამე-
რიკაში ამას შემდეგ მინის ავტრი
თანდათან გავრცელდება და მალე
არა შენობა აღარ აიგება სხვა ავტ-
რიით.

წყავი უმეტესად დაწესებულს უნდა
აყოს და როგორ დაწესებულს, თესლა მსო-
ლად მშანს წაყვაროს. თესლა შეე-
დმევე უნდა გასინახოს.

როგორ შეეკრება ჭირნახული
თესლის სისხლს? საჭიროა მოსუკე-
დაც იფუნდა, რამდენად სავად თესლა,
და გაეუწყულება ხომ არ ურევა. ამ
როგორ შეიძლება ამას გაკეთს:

აღიკი მოდებდა, ჩსნადე დრფისი
არა ნაჭერა, რომ მთავრის ძირი და-
წყვაროს. ნაჭერა წყალში უნდა აყოს
დასუგაზუფა და გარგად გაწურუფა.

საქმე ასე დატრიალდა, შეუძლებელი
შეიქნა ეპისკოპოსის მეფის მოადგი-
ელი ყოფილიყო, სახელმწიფო გამე-
ობა ხელთ დაეყრა. ჩვენის შინაური
მეტნიერიც ახირებულა, რომ ქო-
რეპისკოპოსი იგივე ქორეპოსი იყო,
საერო და სასულიერო მთავრად ით-
ვლებოდა. ნამდვილად-ი ჩვენში
ქორეპისკოპოსის სოფლისა და დამის
სასულიერო მწყემსად ითვლებოდა,
ეპისკოპოსის მოადგილეს შეადგენდა
და მეტი სახელი ერქვა მაკროპოლი-
ტი (მალოგრადნი¹⁶⁾).

დასასული ორივე სიტყვა. გ.
წერეთელს მეტად თავი მოაქვს ფი-
ლოლოგიის ცოდნით, თუმცა, სამ-
წუხაროდ, ეს ცოდნა ცალკერი ჩხირ-
კედლობის წარმოადგენს. იმის „ის-
ტორიულ — ფილოლოგიური გამო-
ცხვევა“ თვითად ბოლომდე საე-
სეა ფანტაზიის ნაყოფივად ითვ-
სტორიულ ოფიფით“. მინც ასერი
ნაკლი სქირს ავტორის საისტორიო
ნაწერებს და ამის უმთავრესი მიზეზი
ისაა, რომ იმის არიერის სფუფლიანად
შესწავლა არა სურს და ვერც მოუ-
ხერხებია...

Plebs

1) Варданъ Великий, Всеобщ. Ист. 1861 г. пр. 492, стр. 145. ამავე აზრისა არიან ბროსეს და სენ-მარტენი, Collect... t. I. 611, 612.

13) Collect... 611, 612.

14) ibid.

1) Ист. полит. ученій, Чичерина, т. 1. стр. 95—110.
15) ibid. 120—34.

16) 3. ისელიანის Дрив. тифлиса, стр. 169.

სეო ნაწევრად დაწვეთ თესდა, ისე რომ მარცხელ მარჯვენად მოაბრუნო...

სამ-სეთის დღის შემდეგ, თესდის და გარდა, თესდი გადოვდება, ფესუს გაბეჭდვას...

დეკემბერი

15 ოქტომბერი

ბარსილი. ქალაქის სამმართველომ საუბეო გაუმართა რუსეთის აფიკრებს და 300 კაცი იყო მიწვეული...

16 ოქტომბერი

პარიზი. გუშინ საღამომ რუსეთის ეურნალ-ვახუთობის წარმომადგენელი ვაჰარაფე წვეულენა საფრანგეთის ეურნალისტების პატივსაცემლად...

გუნის დასაფლავების დიდძალი ხალხი დაესწრა. კუბო შემკობლი იქნა მრავლის გვირგვინით...

ბულდოგი. პრეზიდენტი კარნო Formidale-ის ჯავშნიან ხომალდზე მიეგება აღმზარდი ბუფსილი...

ხილით მიეგებენ პრეზიდენტს, რომ მათი ვარაუდები შეუძლებელი იყო. კარნომ დათვალა ჯავშნიანი ხომალდი „Адмиралъ Нахимовъ“...

შეტრეზურგის ბირეა, 15 ოქტომბ.

Table with 4 columns: მთლიანი, მთლიანი, მთლიანი, მთლიანი. Rows include various categories like შრომისაღები ოქრო, ტანსაცმლის ეკონომიკა, მანქანები, etc.

ბანსკალუბანი

ტფილისის „სობრანის“ გამგებელი საბჭო ცეხებს იჯარადას, რომელმაც „სობრანის“ სამხარეული და ბუფეტო უნდა შეინახოს 1 იანვრიდან 1894 წლისა...

„სიჭაბუკის კოლეჯი“ ღრად კარგი და გამოსყენებელი წიგნია იმთავითვე, ვინც დასწრულად და დაავადებული ონანიზმით და ახე-საშუალებას სთავაზობს.

Table with 2 columns: სახელი, მან. კაზ. Lists names and amounts, including ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრების, ბუნების კარი უსლი, გოგებაშვილის, etc.

გამოსაღები მწიგნობანი პირველი გერმო სამკურნალო ექიმის ნავასარ დიანისა (გუგუში, ვარანკოვის ძეგლის პირდაპირ). ავადმყოფთ იღებენ და სინჯავენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა...